

Sygn. akt II Ca 922/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2014 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Ewa Łuchtaj (spr.)

Protokolant: Sekretarz sądowy Krystyna Melchior

po rozpoznaniu w dniu 25 września 2014 roku w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółdzielni (...) w B.

przeciwko B. K.

o ustalenie

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie

z dnia 30 września 2013 roku, sygn. akt I C 226/11

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że nie obciąża pozwanej B. K. obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz powoda;

II. w pozostałej części apelację oddala;

III. nie obciąża pozwanej B. K. kosztami procesu za drugą instancję;

IV. opłatę od apelacji, od której powódka była zwolniona przejmują na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt II Ca 922/13

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 22 marca 2012 roku (...) Spółdzielnia (...) w B. domagała się zasądzenia solidarnie od pozwanych B. K. i E. D. (1) kwoty 8.088,84 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i kosztami procesu. Nakazem zapłaty z dnia 17 kwietnia 2012 roku, wydanym w postępowaniu upominawczym, Sąd Rejonowy w Białej Podlaskiej nakazał pozwany aby zapłacili solidarnie powódce wymienioną wyżej kwotę z odsetkami ustawowymi w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 22 marca 2012 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 1.292 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sprzeciw od tego nakazu zapłaty wniosła pozwana B. K. domagając się uchylenia nakazu wobec niej i oddalenia w tej części powództwa. Skarżąca zarzuciła brak legitymacji biernej po stronie pozwanej.

W toku procesu powódka wskazała, że tytułem zaległych opłat związanych z eksploatacją lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w B. przy ul. (...), za okres od lutego 2010 roku do lutego 2012 roku włącznie, dochodzi od

pozwanym kwoty 7.391,88 zł, a nadto tytułem skapitalizowanych na dzień 29 lutego 2012 roku odsetek ustawowych od niezapłaconych należności z tytułu opłat za korzystanie z lokalu i dostawę mediów dochodzi kwoty 669,96 zł. W piśmie procesowym z dnia 18 stycznia 2013 roku powodowa Spółdzielnia wskazała szczegółowe wyliczenie żądanych kwot (k. 44-46).

Wyrokiem z dnia 26 czerwca 2013 roku Sąd Rejonowy w Białej Podlaskiej zasądził od pozwanej B. K. na rzecz (...)Spółdzielni (...) w B. kwotę 8.088,84 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 22 marca 2012 roku do dnia zapłaty solidarnie z E. D. (1), wobec którego nakaz zapłaty z dnia 17 kwietnia 2012 roku, sygn. akt I Nc 253/12 stał się prawomocny (pkt I) oraz zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.292 zł tytułem zwrotu kosztów procesu solidarnie z pozwanym E. D. (1), wobec którego nakaz zapłaty z dnia 17 kwietnia 2012 roku, sygn. akt I Nc 253/12 stał się prawomocny (pkt II).

Sąd Rejonowy, w oparciu o dowody z dokumentów, zeznania świadka M. P. i zeznania pozwanej, ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwani na skutek dziedziczenia, potwierdzonego postanowieniem Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej wydanym w sprawie I Ns 771/03 nabyli spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu opisanego w pozwie. Członkiem Spółdzielni został pozwany E. D. (1). B. K. przebywała w tym mieszkaniu do 16 marca 2005 roku i do tego czasu opłacała czynsz. Następnie z mieszkania korzystał wyłącznie pozwany, który także wynajmował je. Opłaty za mieszkanie nie były jednak uiszczane ani przez niego, ani przez B. K.. Przeciwno obojgu toczyła się sprawa o sygn. I C 9/12, w której uwzględniono żądanie Spółdzielni zapłaty zaległego czynszu.

Za dalszy okres od dnia 1 lutego 2010 roku do dnia 29 lutego 2012 roku pozwani byli zobowiązani do uregulowania zaległego czynszu w łącznej wysokości 7.391,88 zł oraz skapitalizowanych odsetek od kwot należnego czynszu za ten okres w wysokości 987,57 zł pomniejszonej o nadpłatę z tytułu energii elektrycznej w wysokości 290,61 zł.

Z ustaleń Sądu wynika ponadto, że postanowieniem z dnia 8 grudnia 2011 roku dokonany został dział spadku po J. D. i S. D. poprzez sprzedaż własnościowego prawa do opisanego wyżej lokalu. Dotychczas prawo to nie zostało jednak zbyte.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne. Wskazał, że pozwanym przysługuje własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego opisanego w pozwie. Następnie Sąd Rejonowy odwołał się do treści art. 4 ust. 1 i ust. 11 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (t. j. Dz. U. z 2003 roku, Nr 119, poz. 1116, ze zm.) i wywiódł, że członkowie spółdzielni oraz osoby niebędące członkami spółdzielni, którym przysługują spółdzielcze własnościowe prawa do lokali, są obowiązane uczestniczyć w pokrywaniu kosztów związanych z eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości w częściach przypadających na ich lokale, eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości stanowiących mienie spółdzielni przez uiszczanie opłat, przy czym członkowie spółdzielni mają obowiązek czynić to zgodnie z postanowieniami statutu, zaś osoby niebędące członkami spółdzielni, na takich samych zasadach jak członkowie spółdzielni. Sąd podkreślił, że z mocy art. 6 wymienionej ustawy odpowiedzialność tych osób jest solidarna.

Zdaniem Sądu Rejonowego strona powodowa wykazała istnienie zobowiązania pozwanych w kwotach dochodzonych, a pozwana ich istnienia nie kwestionowała. Podniosła wprawdzie, że istnieją różnice w naliczaniu czynszu dla osób, które są członkami spółdzielni z uwagi na ich większe obowiązki, jednakże nie przedstawiła na te okoliczności żadnych dowodów. Kwestia powyższa została natomiast według Sądu wyjaśniona wiarygodnymi zeznaniami świadka M. P.-specjalisty do spraw opłat i windykacji w powodowej Spółdzielni, która wyczerpująco przedstawiła zasady naliczania czynszu i rozliczania wchodzących w jego skład opłat za zużycie wody, energię cieplną. Zgodnie z tymi zeznaniami stawka czynszu naliczona dla członka spółdzielni za m² jest o 45 gr niższa, niż w przypadku osoby nie będącej członkiem spółdzielni, jednakże jeżeli jednym ze zobowiązanych jest członek spółdzielni stawki naliczane są w wysokości niższej.

Za uzasadnione na podstawie art. 481 § 1 k.c. oraz art. 482 § 1 k.c. Sąd uznał żądanie powódki w zakresie odsetek od dochodzonych pozwem należności od dnia wniesienia pozwu.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd Rejonowy uzasadnił art. 98 § 1 k.p.c. oraz § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1349, ze zm.).

Apelację od tego wyroku wniosła pozwana B. K., zaskarżając wyrok w całości.

Pozwana zarzuciła:

1/ naruszenie art. 117 § 2 k.p.c. poprzez nie uwzględnienie jej wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, pomimo, że ze względu na bardzo trudną sytuację finansową, a przede wszystkim niepełnosprawność pozwanej o stopniu znacznym, udział pełnomocnika w sprawie był niezbędny, co skutkowało pozbawieniem pozwanej możliwości obrony jej praw i doprowadziło do naruszenia prawa, o którym mowa w art. 379 pkt 5 k.p.c., skutkującego nieważnością postępowania;

2/ błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na przyjęciu, że w stosunku do pozwanej nie zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności w rozumieniu art. 102 k.p.c., które powinny skutkować nie obciążaniem skarżącej kosztami procesu .

Wskazując na powyższe skarżąca domagała się uchylecia wyroku w całości, zniesienia postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację strona powodowa wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej jest trafna jedynie o tyle, o ile kwestionuje rozstrzygnięcie o kosztach procesu zawarte w pkt II wyroku. W pozostałej części zarzuty i wnioski apelacji są niezasadne.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do najpoważniejszego i najdalej idącego zarzutu apelacji, a mianowicie zarzutu nieważności postępowania.

Zarzut ten, oparty na twierdzeniu, że Sąd Rejonowy odmówił skarżącej ustanowienia pełnomocnika z urzędu w sytuacji, gdy jego udział w sprawie był konieczny, przez co pozbawił pozwaną możliwości obrony jej praw, jest całkowicie chybiony.

Przede wszystkim wskazać należy, iż w rozpoznawanej sprawie B. K. w toku postępowania toczącego się przed Sądem pierwszej instancji nie składała wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Wnosiła natomiast o zwolnienie od kosztów sądowych (k. 20v, 47), uzasadniając wniosek między innymi swoją niepełnosprawnością. Żądanie ustanowienia dla niej pełnomocnika z urzędu sformułowała dopiero po wydaniu wyroku przez Sąd pierwszej instancji, a mianowicie w apelacji wniesionej w dniu 19 sierpnia 2013 roku (k. 105). W opisanej sytuacji twierdzenia skarżącej jakoby Sąd Rejonowy, w postępowaniu toczącym się do chwili wydania wyroku, odmówił jej ustanowienia pełnomocnika z urzędu, nie są zgodne z rzeczywistością.

Podkreślić trzeba, że w rozpoznawanej sprawie pozwana w pełni korzystała z możliwości obrony swoich spraw składając sprzeciw od nakazu zapłaty, liczne pisma procesowe zawierające jej stanowisko w sprawie i wnioski procesowe, które były rozpoznawane przez Sąd pierwszej instancji. B. K. złożyła także zeznania w charakterze strony przed Sądem wezwanym. Brak jest zatem jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że Sąd Rejonowy dopuścił się wobec

skarżącej uchybień procesowych skutkujących pozbawieniem pozwanej możliwości obrony jej praw. Zarzut nieważności postępowania oparty na przepisie art. 379 pkt 5 k.p.c. należało w tej sytuacji uznać za nieuzasadniony.

Trafnie natomiast pozwana podniosła zarzut naruszenia prawa procesowego w postaci art. 102 k.p.c.

Wymieniony przepis ustanawia zasadę słuszności jako wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik procesu, wyrażonej w art. 98 § 1 k.p.c., stanowiąc, że w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Zastosowanie art. 102 k.p.c. nie wymaga przy tym wniosku przegrywającego.

Zdaniem Sądu Okręgowego w rozpoznawanej sprawie zachodzi w odniesieniu do pozwanej B. K. szczególny wypadek, o którym mowa w art. 102 k.p.c. Bezspornym jest bowiem, że skarżąca jest w znacznym stopniu niepełnosprawna z dużym niedowidzeniem i niedosłuchem. Jest osobą całkowicie niezdolną do pracy i niesamodzielną, wymagającą pomocy osób trzecich (k. 63, 84). Nie posiada znaczących dochodów, utrzymuje się z niewielkich zasiłków w łącznej wysokości 386,28 zł miesięcznie (k. 54) i otrzymuje dodatek mieszkaniowy w kwocie 249 zł (k. 87). Jednocześnie w żaden sposób nie korzysta z mieszkania, do którego przysługuje jej spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, w związku z którym zobowiązana jest ponosić solidarnie z E. D. (2) ciężary wskazane w art. 4 ust. 11 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Z jej zeznań, niekwestionowanych przez żadną ze stron wynika, iż lokal użytkuje drugi pozwany wynajmując go osobom trzecim. Oczywistym jest, że wewnętrzne stosunki między współpozwanymi, w zakresie wykonywania przysługującego im wspólnie prawa do lokalu spółdzielczego, nie mają znaczenia w relacji powód – pozwana, niemniej jednak w opisanych okolicznościach i w sytuacji, gdy obowiązek zwrotu kosztów procesu, w wysokości wskazanej w pkt II zaskarżonego wyroku, obciąża już prawomocnie pozwanego E. D. (1), słusznym jest w przekonaniu Sądu Okręgowego odstąpienie w przypadku pozwanej od zasady wyrażonej w art. 98 § 1 k.p.c. na korzyść rozwiązania, jakie daje art. 102 k.p.c. Dlatego też Sąd Okręgowy w uwzględnieniu apelacji pozwanej zmienił wyrok Sądu Rejonowego w pkt II w ten sposób, że nie obciążył pozwanej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz powoda.

Z tych wszystkich względów i na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. oraz art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w pkt I i II wyroku.

Rozstrzygnięcie zawarte w pkt III wyroku uzasadnia przepis art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., gdyż Sąd drugiej instancji doszedł do wniosku, że opisana wyżej, szczególna sytuacja życiowa, finansowa i zdrowotna pozwanej także w postępowaniu apelacyjnym przemawia za zastosowaniem powołanego przepisu.